

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 d. 1/2, an
3 d. 1/2, an 1 d. 30 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frs., an
an 9 frs., an
4 frs. 30 cm.
Fieea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unitatea

Foie bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foiea
să se adreseze la «Re-
dacțiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blas.

Anul VI.

Blas 12 Septembre 1896.

Numărul 37.

Religiositatea la noi.

„Noi pricepem cu toții, că pentru un popor luptă mai nobilă de cât lupta pentru cultura sa proprie nici că s'ar pute închipe. Dar lupta acésta nu este o luptă sângerósă, o luptă cu foc și cu fer, nici o luptă pentru nisce interese meschine și efemere. Este o luptă cu armele cele mai nobile ale minții și inimii pentru idealuri mărețe și neperitóre. Er idealurile aceste isvóresc din sentimentele mai înalte și mai nobile ale popórelor, din sentimentele lor religióse, naționale și patriotice.

„Și cutez a afirma fără sfială, că aceste sentimente nobile la nici un popor nu sînt mai adânc înrădăcinate în inimă, și că la nici un popor nu sînt mai armonios contopite, de cât la poporul român.

„Chiar și în secolul nostru, — despre care, pe cum scím, dintr'o parte, nu scrutez, cu câtă îndreptățire, dar negreșit cu o óreși care predilecțiune mereu se afirmă, că ar fi secolul necredinței, — chiar și în secolul acesta noi cu satisfacțiune putem susține, că nu există popor, care ar fi mai evlavios, care s'ar alipi cu mai multă căldură de inimă la credința sa moștenită de la strămoși, de cât poporul român.

Sînt frumóse cuvintele acestea. Le-a rostit dl Alesandru Mocsonyi în cuvîntarea, cu care în numele fraților Bănățeni a bineventat în 27 August

în Lugos prima adunare generală, ce și-a ținut-o Asociațiunea Transilvană a fără de hotaréle Ardélului.

Sînt frumóse cuvintele acelea, sînt de așa, cât dacă ele ar coréspunde adevérului, atunci ar fi deplin îndreptățită și exclamarea, ce de închiare dl Mocsonyi o pune în gura poporului român: „A fără de frica Domnului altă frică nu cunosc!“

Întru adevér, poporul, care-și zidesce clădirea viitoriului sêu pe temeiul religiosității, „aseména-l voiú pe el bărbatului înțelept, care a zidit casa sa pe pétră, și s'a pogorit plóe, și aú venit riuri, și aú bătut vînturi, și nu a cădút, că era întemeiată pe pétră“. Acel popor cu adevérat póte zice sus și tare și fără temere, că va fi dat de minciună: „A fără de frica Domnului altă frică nu cunosc!“

Sîntem deci recunoscători dlui Mocsonyi, pentru că cu avîntare atât de însuflețită a spus poporului românesc, — cum ar trebui să-și zidescă clădirea viitoriului.

Căci și noi cutezăm a afirma fără sfială, că un popor trăesc în inteligența sa, printr'insa se înalță, de la ea așteptă, să i-se croescă planul de luptă, de la ea așteptă, să fie condusă în luptă până la învingere, de la ea așteptă, ca ea să i-se oferescă zilnic de îndreptariú, după care și el, poporul de rînd, să-și îndrepte sentimentele, aspirațiile și lucrările sale. Așa dară pentru ca frumósele și însuflețitele cuvinte ale dlui

Mocsonyi să aibă și la noi temeiú real, ar trebui, să se póta zice, că la inteligența noastră laică sentimentele acelea nobile, sentimentele religióse, sînt adânc înrădăcinate.

Dar — să ni-se ierte, că nu noi purtăm vina, dacă adevérul tot adevér rămâne, ori îți place, ori te dóre, când țî-se spune. Și dacă în cazul de față spunem adevérul, el póte că va cauza multora durere, durere amară.

Și care e adevérul acesta? E, că în inteligența noastră în zădar vei cerca sentimentul religios.

Să fie de lipsă, ca să o mai dovedim acésta?

Sentimentele, cari țin cuprins internul omului, în chip necesar prorump în a fără, vor să cuprindă întregă firea omului. Întimple-se prorumperea acésta în modul acela blând, în care isvóresce apa din pămînt, în care incolțesc semînța aruncată în pămînt, ori în modul acela, în care se aruncă din pântecul pămîntului la suprafața lui focul vulvanic, dar ea în óre care chip trebuie să se întimple.

Așa nici sentimentul religios nu póte să rămână ascuns în inima omului, ci prorump în a fără intrupându-se acum în fapte de ale evlaviei și de ale iubirii lui Dumnezeu și a deapropelui, acum în fapte răsboinice menite a apéra religia împotriva năvălirilor, ce se dau asupra ei. Unde nu se întimplă acésta, acolo nu este sentiment religios.

Feuilleton.

Cum trebuie să cultivăm cucuruzul, ca să rodescă mai bine?

(Fine.)

VI.

Cătră sfârșitul Iernii ori la începutul primăverii se sfîrmesce ori imblătesce cucuruzul. Lucrul acesta îl facem cu mîna, cu imblăciții ori cu mașinile de sfîrmit cucuruz. Sînt mașini de mîna, cari le mișcă 1—2 ómeni, cu virtej, cari se pun în lucrare cu putere de 3—4 cai. Vînturatul se face mai bine cu un ciur de vînturat. Sînt înse și mașini de sfîrmit cucuruz mai mari, cari se mîna cu puterea vaporului; acestea vîntură cucuruzul și-l pun de-a dreptul în saci. Cu o mașină de mîna în 10 óre pot sfîrmi 2 ómeni cam 30—50 hectolitre de cucuruz, adecă 30—50 saci sau 150—250 feldere. Cea cu cai sfîrmesce în 10 óre cam 120—180 hectolitre (120—180 saci de câte 5 feldere póné). Cu mașinile cu vapor în 10 óre 4—500 de hectolitre, adecă 4—500 de saci, cari ac 2000—2500 de feldere. Acestea înse sînt

scumpe și numai în economii mai mari se folosesc.

Fiind că cucuruzul curat și vînturat bine se și plătesce mai bine, pentru aceea e de lipsă, ca să-l grijim și numai așa să-l ducem la piață. Economul harnic se cunoșce și de pe curățenia bucatelor sale. Cu ciurul de vînturat putem curăți cucuruzul cum se cade de plévă și de sfîrmiturile de coceni. Mai mulți plugari pot să-și cumpere un ast fel de ciur, care îl pot folosi la curățirea tuturor bucatelor economice. Prețul unui ciur e 30—80 floreni. Mașinile de sfîrmit cu puterea de 1—2 ómeni costă 20—40 floreni. În 2—3 ani bunii se plătesc de sine; apoi cu ele lucrăm mai repede și mai mult, căștigăm în timp și în lucrători.

Tuleii, cari i-am ales de semînță încă din tómnă, îi păstrăm preste iernă în loc scutit de ger, și tot de una e bine, să i sfîrmit cu mîna, fiind că în mașini se mai sdrobesc din grăunțe, și acestea apoi nu rêsar.

Grăunțele sau cucuruzul sfîrmit îl aședăm pe podul grănarului ori pe podul casei în grosime de 15—20 centimetri (o schiópă). Aci trebuie mai a dese ori întors, aruncat din o parte în alta, ca să se aeriseze bine, de óre ce alt cum se încăldește, se încinge și se strică.

Nu mai după ce s'a uscat deplin, numai

după aceea îl aședăm în grănar ori în hâmbare, coș. Dar și aci trebuie să-l grijim și să-l apéram de cloțani și sóreci, lăsând umblare liberă pisicilor. Numai grijea și curățenia scutesc cucuruzul și de gârgărițe.

În grănar prin uscarea cucuruzul perde din greutate de la 100 kg cam 2—5%.

Din celea ce v'am spus până aci, ați putut vedé, ce folóse ne aduce cucuruzul, cum trebuie să lucrăm și grijim pămîntul, în care voim, să seménăm cucuruz, cum trebuie să alegem semînța și cum trebuie să seménăm cucuruzul, ca să ne aducă mult rod. V'am spus mai de parte, când și cum trebuie să culegem cucuruzul, pe cum și aceea, cum trebuie să-l păstrăm, ca să nu se strice. Pe scurt, v'am spus tot, ce am cređut, că e de lipsă și de folos pentru un plugar român, care saménă cucuruz și care doresce, ca munca sa să rodescă, să-i aducă un mai mare căștig.

Dacă vom urma acestor povețe și învățături, dacă vom alege și pregăti bine pămîntul, în care voim, să seménăm cucuruz, atunci fie care juger seménat cu cucuruz trebuie să ne aducă:

8—15 m. m. grăunțe (cam 45—65 feldere),
20—25 măji m. paie (cam 2—3 caré),
5—7 măji m. coceni (cam 1 car).

Și acum cerce ori cine fapte de acestea la inteligența noastră laică, și sigur ne va da totă dreptatea.

Evlavia inteligenței noastre laice? Îute ai sfârși, dacă ai voi, să numeri pe acei laici inteligenți ai noștri, cari măcar tot în a patra Duminecă se îndură a cerceta pe Dumnezeu pe câteva momente în casa lui. Aprópe toți laicii noștri inteligenți sînt așa de religioși, cât cel mult la praznicele cele mari ascultă o pãrticică a sînteii liturgii, și chiar și atunci mai așteptă, ca preotul să le mulțămescă în numele lui Dumnezeu, că au fost așa de buni, de l-au cercetat. Dar apoi obligamentul de a se mărturisi și cumineca măcar o dată în fiesce care an? Ore nu au dat laicii noștri inteligenți uitării acest obligament cu desevarșire? Au doră nu aprópe toți amână împlinirea acestui obligament până la momentele agoniei. Și totuși cetim, că Mântuitorul a zis cu referire la toți, până și la laicii noștri inteligenți: „De nu veți mânca trupul Fiului omenesc și nu veți bé sãngele lui, nu veți avé viață întru voi.“ Și apoi totuși ne mai lãudăm, că la poporul nostru sentimentul religios e adãnc înrãdãcinat în inimile ómenilor.

Sã mai grãim și despre dãrnicia laicimii noastre inteligente, ce și-o manifestezã, când e vorbã de mãrirea lui Dumnezeu și de binele poporului? Nu, ci grãescã bisericele și școlile noastre. Cãți sînt ore acei laici inteligenți ai noștri, cari aduc jertfe mai considerabile spre scopuri bisericesci și scolastice? Ore nu e adevãrat, că preotul, când va sã adune de la ei. câte ceva spre scopuri de acestea, e tractat asemenea unui cerșitoriu? Aprópe toți laicii noștri inteligenți au de a mulțami bisericii, că au ajuns în poziția de a-și câștiga pãnea cea de toate zilele, o pãne fõrte de multe ori îmbel-

sugată. Sã ne gãndim numai la advocații noștri. Nu au ei ore în casurile cele mai multe venite și de zece ori așa de mari ca ale preoților celor mai bine beneficiați și de douëzeci de ori ca ale învãțătorilor. Și totuși laicii aceștia își inchipuesc, că pot conta la recunoștința deosebită a lui Dumnezeu, dacã dupã multa cerșire a preotului dau în doi trei ani o datã un floren ori doi pentru scopuri bisericesci ori scolastice. Și cu toate acestea sã fie adevãrat, că sentimentul religios e adãnc înrãdãcinat în inimile lor?

Când e vorbã de vre-o primejdie, care amenințã școlile noastre din cauza lipselor materiale, foile noastre naționale în datã strigã: „Unde sînt archiereii? Unde e preoțimea?“ Archiereii și preoțimea sînt la locul lor și fac tot, ce le e cu putințã, dar nu e la locul sãu inteligența noastră laică.

Sã nu ne amãgim decii pe noi însi-ne, ci sã ne aducem a minte de cuvintele sînteii Scripturii: „Pe cum trupul fãrã de suflet mort este, așa și credința fãrã de fapte mõrtã este.“

— Cine nutrește antisemitismul? Protejații liberalismului magiar devin tot mai cutezãtori. Ei nu batjocoresc creștinismul numai în ziarele și scrierile sale, ci și prin chipuri scandalóse ca ale lui Goldstein Szãmi, și mai de curãnd prin o reprezentație festivã milenarã ținutã în Ós-Budavár. La reprezentație a asistat elita jidovimii din Lipótváros. Regisseurul festivităților milenare din Ós-Budavár, dupã ce și-a pus în rînd florea națiunii celei cu nasul caracteristic vulturii, a lãsat sã urmeze un car încãrcat cu reprezentarea moralei liberale în toaletã nedecentã. Înaintea carului era o musicã țigãnescã, era dupã car un tiner din vița lui Israil costumat ca Iesuit ducea o cruce. Acestuia îi urmau alți tineri canaționali îmbrãcați ca Iesuiți și facend diverse grimasuri. Cortejul infam a parcurs de trei ori spațul destinat pentru represen-

tație fiind întimpinat de onorațiilor de proveniență orientală prin cuvintele: „Eljeu a néppárt!“ Dintre creștinii, cari erau de față, unii și-au manifestat indignarea asupra acestui profanãri a religiunii, era un domn a smuls din mãna tinerului comediant crucea și a dus-o la redacția ziarului „Alkotmány“. Impertinența fiilor rãsfãțați ai poporului jidovesc tot mai negenatã insultã sentimentele religioase ale creștinilor. Așa au fãcut ore când și jidano-liberalii din Viena dãnd nascere așa numitul antisemitism, care a ajuns azi stãpãn în Austria. Acele și cauze au acele și efecte, Jidovii au dat nascere la antisemitism și ei îl nutresc.

„Telegraful Roman“ jubilezã. — Prilej i-a dat, pe cum susține, contele Zichy Nãndor. Ètã ce serie „Tel. Rom.“:

„Zichy locutus. Contele Zichy Nãndor, șeful partidului popular catolic, care tinde a prinde în mreja sa seducãtoare pe toți bãrbații conducãtori ai naționalităților nemagiare, și-a spus în zilele aceste credeul sãu politic, care culminezã în urmãtoarele:

„Ce mē impõrtã pe mine patria, națiunea? Patria este o bucatã de pãmînt locuitã de o mãnã de ómeni. Nu am nimic cu aceștia, eũ mē lupt numai pentru confesiunea mea, acẽsta-i pentru mine supremul scop pe acẽstã lume.“

„Am sciut-o acẽsta deja de mult. Partidul acesta, când era încã în embrion, se numia numai catolic. Atunci toate foile magiare s'au nepustit asupra lui din motiv, că se pune pe basã confesionalã, ceea ce a avut efectul, că partidul a fost botezat „popular“. A primit numai altã numire pentru a-și urma scopurile sub mascã. Zichy înse nu și-a mai putut ascunde doririle și le-a dat expresie într'un moment pôte lucid. Mãrturisirea lui este prețioasă și o recomandãm în deosebi acelor romãni, cari au cochetat și cochetezã cu d'al de Zichy. Acẽstã mãrturisire este tot o datã o cumpenã, cu care avem pe viitor a mẽsura pe cei ce vor continua a-și da

Greutatea unei hectolitre de cucuruz (unui sac de 5 feldere nouë à 10 litre) se schimbã între 74—82 kg. Greutatea de mijloc a unei hectolitre se iewa în 75 kg.

Pe acela și juger de pãmînt mai putem produce 30—60 mãji metrice (cam 3—6 carë) de bostani, 2—4 mãji metrice (10—20 feldere) de fasole.

Și din acẽstã socotelã puteți vedé, că dacã vom lucra pãmîntul cum se cuvine, atunci putem aștepta o ródã bunã, atunci ne rãsplãtesce osteneła. Pentru că pãmîntul e prietinel cel mai credincios al plugarului. Dacã l-am grijit cum se cade, dacã-l iubim cu sinceritate și-l îmbrãțișãm, dacã-l iubim cu dragoste și cu încredere în Dumnezeu pãrintele nostru cel ceresc, atunci în inima lui, în siul lui vom întimpina aceea și iubire, ne va rãsplãti și întõrce cu recunoștințã și încã însutit, ceea ce am sãmënat.

Iubiți plugari! Cu toții sciiți, că astãzi numai cu multã muncã și osteneła vë puteți câștiga pãnea de toate zilele. Da, pentru că lumea s'a schimbat, ómenii s'au înmulțit, ér necãsurile și lipsele cresc și se sporesc zilnic. Astãzi nici pãmîntul nu-și mai aduce ródã sa, dacã-l lucrãm, numai dupã cum ne-am pomenit din moși și strãmoși. Pãmîntul încã a slãbit, trebuie sã-l lucrãm alt cum, sã-l ținem în putere roditoare, dacã vom, sã ne rãsplãtescã osteneła. Cu alte cuvinte astãzi și plugarul român încã trebuie sã lucreze nu numai cu puterea brațelor sale, ci și cu mintea. Moșia pãrintescã s'a împãrțit și înstrãinat

în mare parte; avem pãmînt puțin și prin urmare acesta trebuie sã-l lucrãm așa de bine, în cât sã ne putem hrãni copiii și acoperi cele alalte lipse și necãsurii.

Acẽsta este dorința mea. La acestea țintesc și învãțăturile și povețele, ce v'am dat astãzi. Cerați și urmați acestor povețe. Ajutorãți-vë unul pe altul cu sfatul și cu lucrul. Pãziți cu scumpãtate moșia pãrintescã. Munciiți cu bãrbãție și cu încredere în Dumnezeu Pãrintele îndurãrilor, și atunci darul și binecuvintarea Pãrintelui nostru celui ceresc nu va lipsi.

Așa sã fie! *)

Date statistice.

Din producerea de mëtãsã crudã în anii 1890—95 au avut câștig comitatele:

Abauj	fl.	353·36
Alba inferiõrã	„	88·42
Alba regalã	„	27,759·40
Arad	„	130,469·07
Bács-Bodrog	„	3.183,882·25
Baranya	„	199,062·99
Bars	„	1,831·92
Belovár-Criș	„	52,436·23
Bereg	„	125·95
Bichis	„	4,041·35
Bihar	„	1,645·17

*) Regretãm, că nu putem reproduce și în chip celea 14 sururi de cucuruz espuse pe masã înaintea ascultãtorilor, și pe cari dl disertate le-a descris și arãtat poporului, ce-l asculta cu mult interes. Red.

Bistrița-Nãsëud	fl.	178·48
Borsod	„	3,656·42
Brașov	„	62·27
Caraș-Severin	„	480,163·34
Cianad	„	35,063·08
Ciongrad	„	5,374·67
Ciuc	„	11·34
Cluș	„	251·72
Fãgãraș	„	29·43
Gömör-Kis-Hont	„	261·71
Györ	„	632·83
Hajdu	„	857·35
Heves	„	566·74
Hont	„	688·60
Hunedõra	„	1,243·66
Iãsz-N.-Kun-Solnok	„	2,954·83
Komárom	„	1,050·41
Maramurëș	„	47·29
Moson	„	54·62
Murëș-Turda	„	155·96
Nitra	„	1,278·07
Nógrãd	„	473·35
Ódorheiũ	„	745·92
Pest-Pilis-Solt-K.-Kun	„	113,681·81
Pojega	„	248,850·66
Põșon	„	3,625·91
Sãros	„	100·17
Satmar	„	924·09
Selagiũ	„	321·37
Sibiũ	„	114·43
Sirmiũ	„	1,429,570·64
Solnoc-Dãbãca	„	432·01
Somogy	„	101,555·84
Sopron	„	47,834·23

pe ascuns mâna cu acest politician catolic și cu camerații lui."

Așa „Tel. Rom.“. Era noi — amuțim și n'avem, ce să răspundem.

Ba totuși avem. Întâiu și mai întâiu cutezăm a observa, că e o minciună jidovescă, că Zichy Nándor ar fi rostit cuvintele acelea. „Tel. Rom.“ trebuie că a dat cu ochii și de desmintirea faptului, că Zichy le-a rostit, dar — în dată și-a închis ochii, ca să nu o vadă. Îi recomandăm și noi, ca în propunerea de minciună să fie mai cu minte și să nu publice nici una, mai înainte de ce o ar crede și el măcar de jumătate.

Mai observăm apoi, că după ce aci avem de a face cu o minciună, și după ce minciuna asta „Tel. Rom.“ și-a ales-o de campăna, cu care va să măsoare pe omeni, nouă nu ne restă alta, fără numai să constatăm, că cumpăna „Tel. Rom.“ e minciună. De altmintea aci n'am constatat un lucru nou.

— **Țară jidovită.** — Reproducem din „M. A.“ următoarea:

„După Fényes numărul Jidovilor în anul 1864 în regatul ungar era de 372,191. După conscripția oficială numărul lor la sfârșitul anului 1890 s'a urcat deja la 725,222, din cari cădeau pe Ungaria și Ardeal 707,272, pe Fiume 489 și pe Croația-Slavonia 17,261. —

„Departa să fie de noi ura de rasă, pisma. Mai pe urmă nici nu poartă Jidovii vina, nu ei sînt cauza, că guvernul unguresc l-a înzestrat cu atâtea drepturi, le-a dăruit atâtea privilegii, ei s'au folosit de drepturile sale, se folosesc de privilegiile sale, Iehova le-a binecuvîntat activitatea, s'au îmbogățit din averea creștinilor, spre ruina creștinilor. — Jidovii cu cunoscuta lor cruțare nu sînt de vină, nu sînt cauza, că statul magiar, municipiile, cetățile, satele s'au aruncat în o economie risipitoare și de aceea s'au încărcat cu datorii; li-se pôte privi de merit, că ei sciindu-se folosi de ocaziune au știut, să se îmbogățescă.

„Se pôte acoperi până la un timp, dar nu se pôte ascunde multă vreme, că capitalul, care a inundat în țară din Europa apusană,

și Jidovii, cari au immigrat din partea răsăritenă a Europei, au ocupat Ungaria. În comitatul cel dintâiu al țării, în inima țării la sfârșitul anului 1890 deja tot ai 10-lea om era Jidov, și cu întristare putem, să constatăm, că în Unguri chiar în comitatele cele mai mari s'a frânt capabilitatea de rezistență.

„Au ocupat proprietatea de pămînt, industria mare și comerțul mare, și tot asemenea în parte și industria mică și comerțul mic, — dar au ocupat și presa magiară și opiniunea publică, carea abia cu două decenii mai înainte era încă nefalsificată. Urmarea firească a atâtor ocupări de atâtea feluri și direcții e, că ei au ocupat și viața publică politică magiară, — și acesta e pierderea cea mai dureroasă și cea mai fatală pentru națiunea politică magiară, carea încă și astăzi mai crede, că ea în regatul ungar încă și acum e stăpânul situației. — Câtă amăgire.

„În regatul ungar fiesce care cive alegătorii jidov ține cu guvernul, cu partida guvernamentală, pentru că guvernului unguresc și majorității, carea-l spriginesce pe acesta, are să le mulțămescă, că Ungaria s'a făcut Eldoradul jidovimii. — Chiar și dacă toate fracțiunile opoziției și-ar strînge șirele și ar scrie pe flamurile sale devisa de partidă mîntuitoare de patrie, ele la alegerile de deputați deja nu pot învinge. Jidovimea a ocupat așa dar deja și constituția reprezentativă magiară.

„Jókai Mór zice: „Pentru națiunea, carea a cădut în luptă, mai esistă înviare, dar națiunea, care cade în timp de pace, nu învie mai mult.“ Marele poet are dreptate. Națiunea magiară a cădut pe câmpul de luptă la Mohács, la Világos, dar a înviat și trăește încă și astăzi. — În anul 1867 pacea și-a întins aripile sale preste națiune; dar durere! în umbra răcoroasă a ramilor de maslin ai păcii încreduții, mandatarii, conducătorii națiunii pe nesimțite au săpat mormîntul națiunii, în care dacă națiunea, lipsită de credința sa religioasă, de moralitatea sa, de averea sa, va căde o dată, ca națiune nu va mai reinvia nici o dată.“

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Este cunoscută agitațiunea făcută de presa magiară șovinistă și de o parte a Ruțenilor și Românilor magiarizați pentru înființarea unei episcopii gr. cat. cu limba liturgică magiară. Motivul principal al agitațiunii nu e lipsa religioasă a credincioșilor, ci estinderea magiarizării prin biserică. Ajungînd cestiunea aceasta ca obiect de interpelare în dietă, ministrul Bánffy în ședința din 5 a c. a răspuns, că în Ungaria sînt 150.000 de indiviți gr. cat., cari se profesază de Magiari, ceea ce arată momentositatea cestiunii. În 1892—3 s'au făcut demersuri pentru înființarea episcopiei magiare, dară factorii competenți s'au opus. Rezolvirea cestiunii întimpină mari greutăți, și guvernul nu se așteptă la o rezolvire apropiată. Mai întâiu are să se rezolve cestiunea liturgiei în limba magiară, spre care scop guvernul a și făcut pașii de lipsă.

Răspunsul guvernului nu a mulțămît pe șoviniști, înse l-a incurajat. Ei cer

acum și episcopie gr. or. magiară. Nu e destul, că o parte a preoțimii romano-catolice magiarisază pe o cale reprobă de Sfîntul Scaun; nu e destul, că confesiunea calvină e considerată ca magiarisătoare per eminentiam: ei mai voesc a degrada și biserica de rîtul grecesc la rolul unui instrument în serviciul magiarizării. Norocul este, că determinarea limbii liturgice în biserica catolică nu atîrnă de la guvern, nici de la șoviniști magiari. Era factorii competenți au destule motive spre a nu-și da învoirea la introducerea liturgiei în limba magiară.

Roma.

Primul congres internațional anti-masonic, ce se va ține în 26—30 Sept. în Trient, are să fie foarte important. Presa catolică a salutat și îmbrățișat cu căldură planul acelui congres, și până acum 18 cardinali și o mulțime de episcopi și alți prelați din toate țările au trimis aderințe comitetului central din Roma. Spre a se asigura succesul congresului s'au înființat comitete locale în Turin, Paris, Viena, Budapesta, Agram, Berlin, Valencia, Lisabon, Quebec și pe airia.

Sfinția Sa a adresat presidentului comitetului central din Roma o brevă, în care numește fericită idea de a convoca congresul tuturor națiunilor. După ce a devenit generală convingerea, că sectele secrete sînt periculoase pentru biserică și stat, congresul va pune secura la rădăcina răului aflînd căile și mijloacele spre a se opune atacurilor sectei. Papa atrage atențiunea comitetului central asupra enciclicei „Humanum genus“ și împărtășește binecuvîntarea apostolică membrilor congresului.

Italia.

Catolicii italieni ca și cei germani în fie care an țin câte un congres, în care se desbat cestiunile cele mai ardețoare, ce ating biserica și societatea creștină. În anul acesta congresul s'a ținut în săptămîna trecută la Fiesole, fiind de față mai mulți episcopi și un număr considerabil de preoți și laici catolici. Papa a trimis comitetului aranjator o brevă, în care a îndemnat pe membrii congresului la lucru pe terenul economic, educativ și bisericesc, și ca în direcțiunile acestea să nu se mărginescă numai la cuvinte, ci să trecă la fapte înființînd reuniuni catolice în fie care parohie. În sensul intențiunii papale congresul încă în prima ședință publică a luat rezoluția de a înființa comitete diecesane și parohiale, cari să adune pe catolici în reuniuni economice și sociale, să înființeze reuniuni de sodali și să aducă în legătură mai intimă reuniunile academice esistente. Mai de parte s'a hotărît, ca bărbații catolici să desvölte o activitate mai energică la alegerile municipale, să se publice cărți, în cari să se espună în stil popular legile și ordinațiunile referitoare la alegeri, ca ast fel fie care cetățean să-și cunoscă drepturile și să scie, cum să și-le deprindă spre binele statului și al bisericii.

Strigon	fl.	4,620.75
Szabolcs	"	598.64
Szepes	"	2.40
Timiș	"	1,093,112.22
Tirnavă mare	"	151.41
Tirnavă mică	"	42.20
Tolna	"	606,608.52
Torontal	"	1,124,512.38
Trei Scaune	"	181.74
Trencin	"	34.25
Turda-Arieș	"	110.76
Turóc	"	4.40
Ugocia	"	234.33
Ung	"	171.66
Varasd	"	16,098.14
Vas	"	1,521.38
Veröze	"	281,762.78
Vesprim	"	8,720.61
Zagreb	"	40,532.36
Zala	"	4,556.44
Zemplin	"	1,024.17
Zólyom	"	11.38

După datele acestea comitatele din Ardeal în anii 1890—95 au avut din mătăsa crudă câștig de fl. 3,799.66, așa dar nici cât comitatul Bichis singur și cam a 838-a parte din câștigul comitatului Bács-Bodrog și cam a 288-a parte din câștigul comita-

Revista politică.

Afaceri interne.

În 5 a c. ministrul Bánffy la interpelarea lui Szederkényi cu privire la dizolvarea dietei a declarat, că guvernul până acum nu a propus Monarchului nimica în afacerea acésta. Ce va fi în viitor, nu se poate sci. Răspunsul nehotărît al ministrului întărește opiniunea publică în credința, că Bánffy are de cuget, să esopereze încă în toamna acésta dizolvarea parlamentului și escrierea de alegeri nouă.

Tot în 5 a c. s'a primit în general proiectul de lege despre procedura judițială în afaceri criminale.

Kossuth Ferencz și Apponyi au interpelat pe ministrul președinte cu privire la atitudinea guvernului în cestiunea cnotei și a convențiunii vamale cu Austria.

În ședința din 9 a c. s'a început dezbateră specială a proiectului de lege amintit mai sus. Dezbateră a decurs fără interesare. Abia câte un deputat opozițional mai propunea câte un amendament ori o modificare. La §. 78 s'a primit amendamentul propus de Mérey, că sentența judecătorească să se cetască încerceratul și în limba lui maternă, nu numai în limba statului.

Se pare, că fusiunea buciumată de ziare se apropie de realizare. Cel puțin acésta se poate conchide din discursul ținut de către Horánszky în Szepsi. Președintele partidului național, care ore când era un inamic neîmpăcat al guvernului și în deosebi al politicii bisericesci, în discursul de Lună a făcut opoziție numai la aparență, în realitate a aprobat politica guvernului și s'a declarat de amic al legilor, pe cari le-a combătut ca proiecte. Se vede, că pe Apponyi și Horánszky încă i-a cuprins dorul de câte un portofoliu ministerial.

În 7 a c. reuniunile culturale magiare, a căror misiune este magiarisarea tuturor cetățenilor din regat, au ținut congres în Budapesta. La congres au vorbit politicieni magiari de toate nuanțele. Când e vorba de magiarisare, ei toți sînt una. E curios, că aproape toți oratorii au declarat, că reuniunile lor culturale nu au intenția de a magiarisa, pe când activitatea reuniunilor dă de minciună pe oratorii congresului.

Germania.

În 5 a c. părechea imperială rusă a cercetat pe familia domnitoare a Germaniei în Breslau, capitala Silesiei. Întîlnirea și petrecerea cordială a celor doi împărați se consideră ca o nouă garanță pentru întărirea bunelor raporturi dintre Germania și Rusia și tot o dată și pentru pacea europeană.

Tot la susținerea păcii și la purcederea armonică în resolvirea cestiunilor internaționale ne îndreptătesc a conchide și conferințele dintre bărbații de stat cu influință din Rusia și Germania.

Turcia.

Turburările din Constantinopol de câte va zile s'au liniștit, poate spre a se ridica după aceea cu mai mare furie. Masele mohamedane fanatisate și-au propus

stirpirea Armenilor din Constantinopol. La macelul din urmă se zice, că ar fi fost uciși la 7000 de Armeni. Poliția și miliția în loc de a apăra pe cei atacați de către Turci i-a ajutat pe aceștia. Turcii voesc, ca prin terorismul lor să silască pe toți Armenii din Constantinopol, a căror număr se urcă la 200,000, să părăsască cetatea. Puterile europene, ce e drept, au făcut reprezentațiuni energice în favorul creștinilor, acele înse nu mult au folosit. Mai mare efect vor avea reprezentațiunile, când naile de război ale puterilor vor fi concentrate în fața Constantinopolului.

În Macedonia se repetesc conflictele între armata turcescă și între insurgenți.

Din Constantinopol se anunță, că Pörta în conștelegere cu ambasadorii puterilor străine a pregătit pentru Creta o nouă constituție, care va conduce la pacificarea insulei. După noua constituție în fruntea țării stă un guvernator general creștin, pe care-l numesc sultanul cu aprobarea puterilor europene pe câte 5 ani. Guvernatorul numesc pe oficialii subalterni, are dreptul de veto față de hotărârile dietei, are să grijescă de executarea legilor și la cas de turburări poate dispune de miliția de prin garnison. Dieta aduce legi și votază bugetul; numai legile aduse de către dietă pot fi aplicate. Oficiile publice au să fie ocupate $\frac{2}{3}$ de creștinii și $\frac{1}{3}$ de mohamedani. Justiția se va organiza prin o comisie de iuristi străini, era gendarmeria prin o comisie de ofițeri străini. Puterile europene garantază respectarea și executarea noii constituții.

Adunarea generală a Asociațiunii în Lugos.

(Fine.)

Dintre festivitățile, cari le-au aranjat frații Lugoseni cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii, firese că nu voi releva balul. El adecă nu are nici în clin nici în mănecă cu literatura și cultura poporului român, ci la adunările Asociațiunii e un malum necessarium deja stereotip, care dacă ar lipsi, poate că s'ar supăra domnișorele și domnișorii, dar literaturii și culturii poporului român nici prin minte nu i-ar trece, să se supere. Cu atari ocaziuni înii viue tot de una, să calculez, că eu prețul toaletelor de bal ce de literatură și cultură a poporului român ar pute să se facă.

Nu voi releva nici banchetul. Nu-mi convine deja nici numele. De ce nu-i zic ore prânz comu ori prânz festiv? De ce trebuie să mi-se aducă a minte, că eu acum am, să banchetuesc pentru literatura și cultura poporului român? De altmintea constat cu multă plăcere, că banchetul din 28 Septembrie, de și nu a înaintat cultura poporului român, totuși a dovedit-o: multă voce bună a fost la mese, dar de banchetuire nici pomană.

Nu voi releva nici reprezentația teatrală. Nu mi-a convenit piesa „Pacienta” din simpla cauză, că ea e o picanterie. Sigur am cu mine majoritatea publicului, când susțin, că mai bine au plăcut rolurile servitorei Julca, tușii Sida și a lui Pepi lu Scodiciu. Dșorele Maria Jurca și Laura Vlad și dl I. Cădariu după părerea publicului manifestată a dese ori în decursul reprezentației au produs forte bine dialectul bănățenesc.

Dacă voi releva ceva din serbările lugosene, acésta va fi emularea corurilor bănățene. Nici prin gând nu-mi trece, să fac critica acestei emulări. O emulare de nouă spre zece coruri populare românesce concentrate numai din două comitate e o isbîndă

culturală așa de mare, cât în fața ei trebuie să tacă ori ce critică. Am auzit a dese ori, că consumul săpunului ar fi termometrul cel mai sigur al culturii unui popor. Numai o dată am cetit, că mult mai sigur poate să se măsore cultura unui popor după măsura, în care cultivă el arta. Și cel ce a statorit termometrul cest din urmă al culturii, acela a avut mai multă dreptate. Era despre corurile populare din Bănat, cari au luat parte în emularea din 27 Septembrie, se poate zice numai atâta, că unul e mai bun de cât cel alalt. Tôtă suflarea românescă are, să fie recunoscătoare fraților din Bănat pentru idea de a aranja emularea aceea. Ar resta acum numai atâta, ca și Românii de prin alte ținuturi să imiteze acest esemplu frumos. Singura observare criticătoare, carea îndrăznesc a o face, e, că ar fi fost cu cale, să se facă cu corul gr. or. din Oravița abatere de la seria alfabetică. Pieseii „Dômne buzele mele” i-ar fi fost adecă locul chiar la începutul emulării.

Tot aceea-și observare o am și referitoriu la concertul, ce l-a aranjat în 28 Septembrie reuniunea română de cânt și muzică din Lugos. Aci încă ar fi fost lucrul potrivit, ca „Al doilea concert bisericesc” de G. Musicescu să cuprindă loc în programul. De alt mintea nu voi, să măgulesc, când mărturisesc, că un cor românesc mai bine disciplinat de cât cel din Lugos încă n'am auzit. Se vede, că atât dl I. Vidu, conducătorul corului, cât și membrii lui sînt de o potrivă însuflețiți pentru ținta de a-și nobilita simțul estetic și moral cu ajutorul muzicii. Auzind corul Lugosenilor n'am putut să nu mă gândesc la sôrtea tristă, de care are parte muzica în Blaș. În Blaș avem om, care chemat ar fi mai mult de cât ori care alt Român, să ne provătuiescă în cultivarea muzicii. În Blaș avem forte mai multe de cât ori unde, din cari să se compună un cor. Care centru românesc ar pute, să se presente înaintea publicului cu un cor improvizat compus din 100 de cântăreți? Și Blașul a făcut-o acésta o dată. Și Blașul totuși nu are cor de cântăreți. Nu sciū deci, care poate să fie cauza, de Blașul stagnează în privința asta în chi. așa de întristătoriu. Am înțeles, că dl Vidu laudă pe Dumnezeu cu corul său aproape în toate Duminecile și serbătorile. Inse care biserică românescă ar fi mai chemată de cât catedrala din Blaș, ca într'insa să se laude Dumnezeu cu un aparat artistic cât se poate de mare?

Adunarea generală

a reuniunii învățătorilor români gr. cat. din ținutul Lugosului.

Reuniunea învățătorilor români gr. cat. din ținutul Lugosului și-a ținut adunarea generală a IX-a în 25 Aug. n. 1896 în Timișoara-Fabric în biserica parochială gr. cat., despre al cărei decurs înii permit a raporta cele ce urmază mai la vale.

Conform programei dimineața la orele 7 $\frac{1}{2}$ M. O. D. paroc local gr. cat. G. Trăilă a binevoit a celebra serviciul divin împreună cu invocarea Spiritului Sfint. La finea serviciului, la care au participat toți membrii prezenți în număr de 32, venerabilul părinte a salutat cu căldură adunarea generală a învățătorilor, ce se ține pe teritoriul parochiei sale.

La orele 9 M. O. D. președinte al reuniunii Ioan Boroș, paroc gr. cat. în Zăbran, prin o cuvîntare aplaudată deschide adunarea.

Urmază apoi la ordine cetirea raportului general despre activitatea comitetului și despre starea cassei reuniunii.

Din raportul comitetului se constată:

a) că comitetul pentru o nobilă emulare și perfecționare a membrilor a scris 2 premii de câte 5 fl. pentru cele mai bune 2 elabo-

rate, apoi tot pentru promovarea scopului cultural al reuniunii a împărțit la 10 membri teme diferite spre elaborare, dar din aceștia numai 5 înși au satisfăcut datorinței lor morale;

b) că comitetul pentru amplificarea cunoștințelor pedagogice-didactice, cu aprobarea indirectă a V. Consistoriului, a emis pentru fie care district protopopesc pe câte unul dintre învățătorii districtuali, ca acesta împreună cu protopopul concerned să ia parte la examenele școlare, având apoi de a face raport confidențial președintelui reuniunii despre esperințele câștigate;

c) că reuniunea are 17 membri fondatori, 48 membri ordinari și 3 membri onorari;

d) că comitetul pentru executarea deciziunilor adunării generale trecute și pentru rezolvirea agendelor curente a ținut 2 ședințe;

e) că fondul reuniunii la finea an. 1895 a numărat un capital de 664 fl. 51 cr., din care 120 fl. sînt restante în taxe de membri.

La cele 2 premii au intrat câte un elaborat, din care elaboratul „O oră în școala elementară nedespărțită, două lecțiuni practice directe și două indirecte” de membrul Iuliu Biroș, învățătorii în Tievaniul mare, în urma censurării comitetului a fost din partea adunării premiat. Auctorul din considerarea cătră lipsele fondului înse a renunțat la ridicarea premiului. În acest elaborat, — unicul de acest fel în literatura noastră didactică, pe cum însă-și censura a afirmat, — auctorul arată în mod practic, cum un singur învățătorii are să prelegă o oră în toate 6 clasele, aci lecție directă, aci indirectă.

După rapoartele comisiunilor însărcinate cu censurarea raportului general al comitetului și al cassariului, care se lea spre știință cu mulțămintă protocolară, urmază cetirea elaboratelor.

Iuliu Biroș își cetese elaboratul premiat „O oră în școala elementară nedespărțită”, ér Petru Popescu cetese elaboratul său „Despre creștere”. Ambele elaborate adunarea le ascultă cu atențiune; ér la propunerea presidiului adunarea exprimă amândor auctori mulțămintă protocolară pentru diligența, cu care au compus elaboratele.

După acesta Ioan Bașiu ține o prelegere practică din constituție despre „judecătoria cercnală”.

Cele alalte elaborate, fiind timpul înaintat, se amână pentru adunarea viitoare.

Adunarea generală viitoare se va ține în frumoasa comună rurală Tievaniul mare.

Terminându-se obiectele de la ordine, M. O. D. președinte, — carele a donat un premiu de 5 fl. pentru cel mai bun elaborat, ce va intra pentru adunarea viitoare, — mulțămind membrilor pentru interesul și demnitatea, cu care au desbătut obiectele programei, pe cum și parochului local pentru ospitalitate, — încheie adunarea între urale de „Să trăescă”.

Mai amintesc, că la adunarea a luat parte și Magnificența sa dl Sabesztha, inspector reg. de școle în Timișoara, carele a fost salutat din partea presidiului, la care salut acela mulțămind a lăudat zelul, ce-l arată învățătorii cătră causele învățămîntului.

Au mai luat parte între alți preoți și părinții protopopi dñii Deciu din Comloșul mare și Boalboea din Petroman.

Er reuniunea învățătorilor români gr. din stînga Murășului a fost reprezentată prin vrednicul său președinte dl Iuliu Vuia.

La 1 oră s'au întrunit toți membrii în sala „berăriei” la o masă comună, unde n'au lipsit nici toastele îndatinăte. Primul toast l-a ridicat M. O. D. președinte pentru patronul reuniunii Escelența Sa Părintele Mitropolit Dr. V. Mihályi din Blaș și pentru capul actual al dieceșei Lugoșului Ilustrissimul Domn Petru Pop, vicariu capitulariu. Au mai ținut toast apoi Iuliu Biroș pentru președintele reuniunii, părintele protopop Deciu pentru reuniune, părintele Trăilă pentru magistratul orașului etc.

Tievaniul mare la 31 August n. 1896.

Iuliu Biroș
notariul reuniunii.

Noutăți.

Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit Joș la serbătorea „Tăierii capului sfintului Ioan” a celebrat în catedrală și a conferit ordurile mic și diaconatul candidaților de preoție *Cornel Lengyel, Ioan Patuchi și Gavril Nistor.*

La școlile din Blaș pentru anul școlastic 1896/7 s'au înscris 793, anume la gimnasiu, unde clasele I, II și III și în anul acesta sînt paralele, 459, cu 66 mai puțin ca în anul trecut, la preparandie 116, cu 17 mai mulți de cât în anul trecut, la școlile elementare 90, cu 34 mai puțin de cât în anul trecut, la școala de fetețe 128, cu 10 mai puțin de cât în anul trecut. În internatul Vancean de studenți s'au primit 117, ér în cel de fetețe 70. La cursurile teologice încă vor fi 55—60 de ascultători. La școlile elementare de băeți și fetețe nu s'au încheiat înscrierile.

Concurre la stațiuni docentale. Cu terminul de 20 Septembrie s'a scris concurs la următoarele stațiuni docentale: I. Din protopopiatul Catinei: 1. La staț. cantor-doc. din *Baldă* cu emolumentele: Salar 250 fl., 1^{1/2} jugăr arătoriu cu venit de 8 fl., vîrător alor 2 vite și 1 rîmătoriu în conținut computat în 12 fl., 30 fl. din stola cantorală, cuartir și grădină. 2. La staț. cantor-doc. din *Sâmbotelec*, cu emolumentele: Salar 180 fl., locul școlii de 6 jugere 1000⁰⁰ computat în 50 fl., venitele stolare cantorale compute în 25 fl., locul cantoral de 5 jugere 600⁰⁰ computat în 45 fl., cuartir și grădină. II. Din protopopiatul Aindului: La staț. doc. ambulantă din *Gârbova de jos și Cârbova* cu emolumentele: Salar 230 fl., 50 fl. venit din arînda alor două pămînturi, 20 fl. din arînda unei grădini. III. Din protopopiatul Dicio-Sân-Mărtinului: La staț. cantor-doc. din *Deaș* cu emolumentele: Salar 300 fl., cuartir. IV. Din Vicariatul Făgărașului: La staț. doc. din *Beșimbac* cu emolumentele: Salar 240 fl., 60 fl. din arînda și usufructul alor 3 grădini. — Cu terminul de 25 Septembrie s'a scris concurs la staț. doc. din *Tăgșor* în protopopiatul Catinei cu emolumentele: Salar 300 fl.

Esamenul de maturitate corectoriu la gimnasiul din Blaș s'a ținut în 10 a. c. sub presidiul directorului suprem Kuncz Elek. La esamen s'au supus 3 maturisanți căduți din câte un obiect de la gimnasiul din Blaș și 10 de la gimnasiul din Năseud. Din cei de la Blaș 2 au fost declarați maturi, ér unul a fost relegat încă pe 3 luni; dintre cei de la Năseud au repetit esamenul cu succes 7, au cădut din nou 3.

Aprobări de docenți ordinari. Preaon. Consistoriu mitropolitan a aprobat de docenți ordinari pe următorii: *Romul Simu* de docente ordinar la stațiunea docentală din *Sibiș*, *Ilie Cămpcean* în *Agărbicș*, *Leon Maior* în *Banul de Cămpie*, *Nicfor Veresmarcean* în *Spănuca* și *Octavian Man* în *Șamșudul de Cămpie*.

Concurenți la stipendii. După cum sîntem informați din loc competent, la 36 stipendii, a căror concurre s'au publicat în fôca noastră, au intrat 168 de cereri. Astăzi s'a întâmplat conferirea stipendiilor.

„Dreptatea” s'a supărat din cauza, că noi am declarat de prea optimiste cuvintele,

cu cari dl Alesandru Mocsonyi a susținut, că sentimentele religioșe la nici un popor nu sînt așa de adânc înrădăcinate în inimi ca la poporul român. Să scie deci „Dreptatea”, că noi nutrim respectul cel mai adânc față cu dl Alesandru Mocsonyi, dar de loc nu ne putem hotări asemenea „Dreptății”, să jurăm pe cuvintele ore cui a fară de magisteriu infalibil al bisericii. De alt mîntrea cetescă dl Rotariu și dl Voniga primul nostru de astăzi și răspundă apoi, că dlor de câte ori ascultă într'un an s. liturgie și la câți ani împlinesc o dată cel alalt precept al bisericii de a se mărturisi și cumineca în fiecare care an.

Fondul pentru monumentul lui Iancu e mîntuit de confiscare prin organele statului. Colecta pentru acest fond o inițiase „Fôca poporului” în 1894. Au încurs aprôpe la 4000 fl. Guvernul a dat ordin organelor administrative, să confisce banii colectați și să pedepsescă pe colectanți pentru „cerșirea fără concesiune”. Primăria din Sibiș a și condamnat pe Tit Liviu Albini administratorul fondului la 5 zile carcer, éră pe I. Moța, căruia i-s'au străpus banii, la 3 zile carcer ordinar, impunându-i, să aducă banii în timp de 15 zile. În contra condamnării s'a făcut recurs până la ministrul de interne, care a nimicit sentența primăriei din Sibiș declarând, că colecta din cestiune nu pôte fi calificată de „cerșire fără concesiune”. Banii adunați de present se află la Tit Liviu Albini.

Sarcina nouelor reforme apasă pe contribuenți cu mult mai greș, cum promiteau la timpul său liberalii. Din raportul înaltei curți de conturi se vede, că în 1895, adecă în trei luni, saș spesat pentru matriculele de stat cu 404,310 fl. mai mulți de cât au fost preliminați. De aici ne putem închipui ce sarcini se vor impune cetățenilor, cînd se vor organiza deșprin oficiile conducătorilor de matricule și în locul notarilor se vor pune conducători de matricule cu salare sistemisate.

Conferența internațională a unitarilor s'a întrunit în Budapesta în 7 a. c. La conferență au venit delegați unitari din Anglia și din America. Ore dacă și alte confesiuni din patrie ar chema la congrese pe coreligionarii săi din străinătate, ce ar zice guvernul? Noi credem, că imediat ar disolva un atare congres și pe aranjatori i-ar urmări judecătoreșce, mai ales dacă nu ar fi din numărul celor ce au luat patriotismul în arînda.

La conferența interparlamentară din Budapesta, pe cum scriu foile magiare, s'au insinuat până acum 435 de persoane, anume 316 parlamentariști și 119 neparlamentariști din străinătate. Ei pe toate liniile căilor ferate austriace și ungare au în decurs de o lună bilet gratuit. Tara are să plătescă pentru parada, ce se face, încă 24000 fl. pe lângă cele 6000 fl. votate. Cel puțin atîta mai cere de o cam dată comitetul aranjator. Cât de mari vor fi supraerogatele, încă nu se pôte prevedé.

Kasics Péter reactivat. Consilierul ministerial în retragere provisorie Kasics, care până ce era în ministerul de houvedî, a făcut desvêliri molește pentru ministrul Fejérváry, din care causă a fost declarat de nebun și concediat, cu 1 Septembrie a fost rechemat în oficiu. Dispoșiția ministrului, prin care reactivază pe Kasics, întru început s'a părut senzațională, cîrînd înse s'a dovedit ca o apucătură spre a puté trage pe Kasics în cercetare disciplinară și eventual a-l lipsi de dreptul la pensiune. În 3 a. c. Kasics a fost lipsit de oficiu, la care fuse rechemat. Cercetarea în contra lui se așteptă.

Casuri de môrte. *Sigismund E. Cuioca*, paroch în *Borlesci* și *Acua* și vice-archidiacon onorar, a repausat în 4 a. c. în anul al 51-lea al etății și al 27-lea al preoției. — *Gedeon Radeș de Kis-Berivoj*, paroch în *Șard*, protopopiatul *Alba-Iuliei*, a repausat în 9 a. c. în anul al 43-lea al etății și 19-lea al preoției. În veș amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecesci.

(Continuare.)

Stând lucrul ast fel, protopărinții noștri căzuți nu puteau să se mărginescă numai la aceea, ca să se mărturisescă eră și eră de vinovați și vrednici de morțe și să dea acestei conștiințe despre păcătoșenia și vinovăția sa cel mult o expresie numai simbolică; ei din contră trebuiau să se simțescă îndemnați, ca măcar din când în când și cu anumite ocazii, — bună oră după sevărgirea vre unui păcat actual, aflându-se în vre un necas mare ori după primirea vre unui ajutor dumnezeesc, — cultul său intern pătruns de spiritul pocăinței să-l împreune și cu vre o faptă esternală corăspundătoare și ast fel să dovedescă prin faptă, că acțiunile lor interne de supunere pocăită sînt adevărate și adânc simțite. Și fiind că păcatul lor intern s'a manifestat și s'a deplinit prin mâncare oprită, de aceea li-se îmbia de la sine idea, ca dovada aceea faptică să o cuprindă în nemăncare, adică în aceea, ca ei cu referire nemijlocită la Dumnezeu să renunțe la anumite obiecte destinate spre nutrirea vieții trupesci și renunțarea acésta să o sevărgescă așa, că obiectele acelea le nimiciau înaintea ochilor lui, în locul, unde și-l închipuiau de față, adică pe altariu.

Ast fel ni-se înfățișează jertfa ca odrăslită din natura și din împrejurările omului căzut, ea ni-se înfățișează deci ca de totulul tot corăspundătoare naturii. După ce Dumnezeu a dăruit omului de o cam dată viața, la care în urma păcatului își perduse dreptul, cum ar fi putut omul să dea conștiinței despre vinovăția sa și despre vrednicia sa de morțe o expresie mai învederată și mai energică, în ce chip ar fi putut el să preamărescă sfințenia și dreptatea lui Dumnezeu în mod mai plastic de cât prin aceea, ea se înlocuia prin un animal, îl junghia în fața lui Dumnezeu și da viața lui în locul vieții sale proprii spre pedepsă vicară de morțe? Și fiind că Dumnezeu nici de cum nu se îndestulește cu un cult numai în sine, ci pretinde fapte, care faptă a cultului dumnezeesc esternal ar fi fost ore mai amăsurați omului căzut prin mâncare oprită de cât abținerea, cu care omul nu gustă, carnea animalului sacrificial și alte mâncări sacrificiale, ci le dă focului pe altariu?

Pe baza celor ce am zis până aci, putem acum, să cerăm răspuns la întrebarea, dacă jertfa, pe cum a intrat ea în istoria nămului omenesc după căderea protopărinților, a purces din instituție dumnezească pozitivă sau supranaturală ori a isvorit din natura omului în mod necesar și fără de concursul revelațiunii dumnezeesci.

Răspunsul e acesta: Omul nici chiar după căderea sa nu trebuia să dea religiei sale cu necesitate cuprinsă în natura sa expresie prin acțiuni de felul jertfelor. El fără de a vătămă dreptul natural putea să nu jertfescă de loc și să deprindă religia sa internă în a fără și în alte chipuri, cari i-s'ar fi părut a fi corăspundătoare. Dacă nu ar fi așa, dacă jertfele ar isvorit cu necesitate din dreptul naturii, atunci ele nici o dată nu ar fi putut să se abroge, ci ar trebui să se continue atât în biserică cât și în starea glorificării din viața vécului, ce va să fie. Mai corect e deci a susține, că jertfele sînt amăsurate naturii omului, mai ales a celui căzut, că sînt legi naturae congrua, își au rădăcina în cunoștința religioasă naturală și în boldul religios al omului și așa dară sînt foarte conforme naturii. Și chiar pentru că ele sînt foarte conforme naturii, chiar de aceea ni-se pare, că Adam și Eva după căderea lor ar fi adus lui Dumnezeu jertfe chiar și fără de nici un îndemn pozitiv din partea lui Dumnezeu. Dar despre înrîurirea dumnezească pozitivă în aducerea jertfei lui Avel ne mărturisesc Apostolul la Evr. 11, 4 scriind: „Cu credința mai multă jertfă Avel de cât Cain a adus lui Dumnezeu.“ Înriurirea acésta are să se înțelgă așa, că Dumnezeu cel puțin a sancționat și pôte că a normat și fixat mai acurat chipul jertfirii cu respect și referire la jertfa viitoare a aceluia, carele avea să învingă șerpele.

Înrîurirea acésta supranaturală era de tot motivată. Fără de jertfa de pe muntele căpăinii după căderea nămului omenesc nu ar mai fi fost adică nici o jertfă; numai cu respect la împăcarea aceea, pe carea Dumnezeu cel tot așa de milostiv ca și sfînt și drept a hotărît, să o sevărgescă prin jertfa Dumnezeu-Omului, numai cu respect la împăcarea aceea a putut să se amâne esecutarea sentenței: „Ori în ce zi veți mânca dintr'insul, cu morțe veți muri“ (I Moisi 2, 17), și s'a făcut cu puțință conservarea nămului și prin acésta și conservarea instituției jertfelor. Tôte jertfele,

cari s'au adus după căderea nămului omenesc, își au condiția esistenței în jertfa crucii, și tôte jertfele păgănesci și jidovesci deși și numai prin esistența lor se adevăresc ca o apelare la jertfa lui Christos cea răscumpărătoare de lume, ca o prefigurare și întipuire a ei. Dar și în altă privință apar ele ca atîrnătoare de la jertfa lui Christos. Jertfa e adică lucrarea religioasă-morală cea mai intensivă, (*Καὶρὸς τοῦ ποιῆσαι τὴν Κυρίαν*, „Timpul este, să faceți Domnului“ la sfârșitul Prosecomidiei,) avînd scopul de a umple după puțință omului prăpastia, ce a produs-o păcatul între Dumnezeu și între om. Însă chiar și păgânii își erau conșcii despre aceea, că omul păcătos numai cu puterile sale nu pôte umple prăpastia aceea. Ce va adică să exprime alta repetirea neîncetată a jertfelor, a unor jertfe de multe ori uimitore de mari? Pentru că silința aceea a omenimii întregi după împăcare cu vătămăatul Dumnezeu să nu fie o lucrare asemenea celei a lui Tantal, trebuia să se aducă o dată o jertfă, carea să pôte efeptui grația aceea a împăcării, pentru a cărei primire jertfele de pe timpul dinainte de Christos aveau să deschidă și să predisună sermana inimă a omului stășiata de păcat.

La o împăcare, la învingerea definitivă asupra principiului celui rău, care a fost pătruns în omenime, a îndrumat Dumnezeu pe omeni destul de limpede cu cuvintele îndreptate șerpelui la I Moisi 3, 15: „Vrășmășie voi pune între tine și între muiere și între semînța ta și între semînța ei: acela va păzi (sdrobi) capul tîu, și tu vei păzi (aleși) calcăiul ei.“ Ori cât de întunecos ar fi fost protopărinților sensul acestor cuvinte, ei la tot cazul putură să afle dintr'însele, că semînța muierei prin luptă înverșunată și renunțare amară în sfârșit va ajunge la învingere și la reunire cu Dumnezeu.

Că și prin păgânism a trecut asemenea unui fir roșu pre-simțirea și dorirea unei împăcări prin mijlocirea unei jertfe vicariabile, recunosc tóți acei cunoscători ai anticității păgăne, cari au meditat asupra ei luminați de lumina creștinismului. Amintirea promisiunii, ce au primit-o protopărinții noștri referitori la împăcarea aceea, a trebuit să se conserve în omenime mai de parte din neam în neam, dacă nu în mintea omenilor, cel puțin în conștiința lor, și acésta cu atât mai virtos, fiind că nămul omenesc își vedea de o parte miseria sa intelectuală, morală și socială, ér de altă parte neputința sa de a scăpa din miseria aceea. Cel ce a scris de istorice datele cuprinse în capetele prime din cartea privitoare la I Moisi, acela chiar și în păgânismul cel mai de cea dintăiu a lăsat urme de ale datelor aceluia și aluziuni la ele. Și cele mai elocuenți și mai multe dintre urmele și aluziunile acestea sînt chiar în jertfele cele multe ale păgănilor. Fără de cele ce se cuprind în capetele acelea din cartea întâia a lui Moisi, nu se pôte explica tôte rătăcirile cele bizare și de multe nici de cum, de ce pe lângă păgăne în ale religiei totuși s'a orî chiar îngrozitoare ale popórelor păgăne a jertfi materii, cari servesc spre conservat la tôte popórele usul de viață prin nimicire. Tot asemenea nu se pôte explica fără de chenărs așa de departe, cât au aceluia, cum de păgânii une oria au meși prunci nevinovați. — Pijertfit chiar și vieți omenesci și mai ales însele sângerose. Heraclita și școala lui întregă au reprobat jertfa și a recomandat cu culit le-a osîndit bătîndu-și joc de ele. Platolea locul celor sângerovinte însuflețite jertfe cât se pôte de iestine înaintea fost cu puțință, róse. Filosofia elină preste tot a făcut tot, ce și cu ele de o dată pentru ca să scóta din us jertfele sângerose și să și să o înlocuiescă idea despre lipsa de a se împăca cu Dumnezeu întrî de ale multu părerea, că jertfele sînt numai nisce manifestări jertfe iestine nețămitei față cu zeii, și că omeni să aducă numai ipsia jertfitoriului sângerose, fiind că zeii au în vedere numai intențene a aduce jertfe. Și dacă cu tôte acestea s'a păstrat la Elini usul deure, cum se pôte sângerose și încă în estensiune nespuse de mare, tei mai intimă explica acésta alt mintrea, dacă nu din convicția cea spre lipsa de și mai generală a omenilor despre vinovăția sa și deese acésta fără a se împăca cu zeitatea, și cum se pôte explica convicțiat dintăiu a lui amintirea celor ce se istorisesc la începutul cărții celei vîdeolătăcitate? Moisi, fie fost amintirea acésta ori cât de turburată și s'ea că institu-

Închiâm deci resumând și exprimându-ne părerea, ulucii, totuși puțință jertfelor, de și e de tot corăspundătoare firii omenești, nu a isvorit să isvorască cu necesitate și de fapt nicicse; dumnezească pozitivă sau supranaturală.

(Veris

ue

Ben Hur

său

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Nu de parte de la isvor era un lac mic cu apă limpede. Îl încunjura desiș de trestie și de oleandri, de cari cresc pe lângă Iordan și mai la vale în apropierea Mării morțe. Între desiș și între lac, nebăgând în seamă razele soarelui, cari cădeau pe ei prin aerul nemișcat de nici o adiare, ședeau doi tineri, unul ca de nouă spre zece, cel alalt ca de șapte spre zece ani. Ei erau cufundați în conversare serioasă.

Amândoi erau frumoși, și la prima privire l-ai fi putut ține de frați. Amândoi aveau păr negru și ochi negri; fețele le erau pîrlite de soare, și mărimea lor încă părea a corespunde diferenței lor de vîrstă.

Cel mai bătrîn își descoperise capul. O tunică largă, ce-l ajungea până la genunchi, sandalele și mantaua brună deschisă, ce acum era întinsă peste scaunul lui, era întrégă îmbrăcămintea lui. Picioarele și brațele îi erau goale și pîrlite ca și fața. Dar o anumită grație în mișcările lui, liniile fine ale trăsăturilor lui și modul ales de a grăi vedea limpede pe frunzașul. Tunica lui cea de lăna sură cea mai fină, la cefă și la mâneci tivită cu roșu și strînsă în jur de trup cu o sfîră de mătăasă, caracteriza de ajuns pe Romanul. Și dacă el în conversare din când în când privia sumet la soțul său și-l agrăia ca pe un subordonat, asta putea să se treacă cu vederea, căci el era dintr-o familie, care chiar și în Roma trecea de foarte frunzașă, — o împrejurare, care în cât va escusa în vîrsta lui o anumită aroganță. În luptele cele grozave, cari au decurs între cel dintăi Cesar și între vrășmașii lui, un Messala a fost prietinel lui Brut. După lupta de la Philippi se împăcase cu învingătorul fără de a suferi vre o pagubă în onoarea sa. Mai apoi, pe când Octavian umbla, să-și dobîndescă tronul împărătesc, Messala îl ajutase. Ca August împăratul Octavian își aduse aminte de serviciile lui și grămădi familia lui cu onoruri. Între altele, după ce Îndea se făcuse provincă romană, trimise August pe fiul vechiului său soț de sentimente și de luptă în Ierusalim cu comisiunea de a încassa și administra contribuțiile și vămile acelei țări; și oficiul acesta îl cuprindea fiul lui Messala încă și acum. El fiind cel mai înalt oficial de finanțe al țării locuia în palat alături cu arhiepiscopul. Tinerul acela, pe carele l-am descris mai la deal era fiul acestui oficial, și el se obișnuia a aduce altora cu multă grijă aminte de raportul, în care stătuse moșul său cu Romanii cei mari ai timpului lui.

Soțul lui Messala era mai svelt. Hățelele lui erau de in alb și fin și aveau forma modei din Ierusalim. Capul i-l acoperia o pătură legată cu o sforică galbină și pusă așa, cât de la frunte trecea peste cap și adăna pe cefă. Un cunoscător al tipurilor stăice, dacă ar fi fost cu mai mare băgare de seamă la trăsăturile feței de cât la haine, la dată ar fi descoperit, că tinerul e Jidov. Fruntea Romanului era înaltă și îngustă, nasul lui era ascuțit și încovoiat asemenea ciocului de vultur, buzele lui erau subțiri șiobile și ochii lui erau reci și ascunși sub sprincene dese. Fruntea Israilitului din contră

era scundă și lată, nasul lui era lung și cu nări mai rotunzite, buza lui cea de-asupra era scurtă și încovoiată ca arcul lui Cupido, toate nisce lucruri, cari dimpreună cu bărbia rotundă, cu ochii mari și cu fața ovală, acoperită de un foc blând, — o coloare, care semăna cu reflexul vinului roșu, — împărțeau feței lui moliciunea, puterea și grația aceea, care e proprie rasei semite. Frumuseța Romanului era severă și castă, cea a Iudeului bogată și voluptuoasă.

„Nu spuneai, că mâne sosese noul procurator?”

Întrebarea acesta o rosti cel mai tiner și anume în limba elină, care pe vremea aceea stăpînia pretutindena în cercurile mai alese ale Iudeei: de la palat a pătruns ea până în tabără și în școală, de aci, — când și cum, nu putea să spună nimeni, — chiar și în templu și de parte prin porțile și colonadele lui, în această cetățue a Iudeismului, carea chiar din cauza sfințeniei ei era așa de urgisită păgânilor.

„Așa e, mâne,” răspuse Messala.

„Cine ți-a spus-o?”

„Am auzit, cum a spus-o tatălui meu Ieri sară Ismail, noul administrator al palatului, — voi îi ziceți arhiepiscopul. Vestea ar fi fost mai demnă de credință, despre asta te incredințez, dacă ași ave-o de la un Egiptean, — un popor, care și-a uitat, ce e adevărul, — ori chiar și de la un Idumeu, poporul, care nici o dată n'a știut, ce e adevărul. — Dar spre a-mi câștiga siguranță, am grăit azi cu un sutaș, carele vinia din turn, și am aflat de la el, că pregătirile pentru primirea lui decurg deja, că platoșaii curăță deja coifurile și scuturile și aurese din nou vulturii și globurile, — și că încăperile, cari de multă vreme nu au mai fost folosite, se curățe și se aerisesc, ca și cum ar ave să se înmulțescă garnisona, — e vorbă probabil despre garda marelui bărbat.”

O descriere deplină a modului, în care rosti Messala deslușirile acestea, nu se poate face, căci spre a fixa gradățiunile cele fine nu e capabil condeiul. Aci trebuie să mai suplînescă fantasia cetitorului, care cu o cale să nu-și uite de împrejurarea, că evlavie ca o precelință a geniului roman era pe calea de a dispăre ori mai bine ieșise din modă. Vechia religie încetase aproape cu desevârșire a mai fi credință; ea devenise o îndatinare golă a cugetului și a rostului, o simplă ocupare a preoțimii, căreia serviciul templului îi aducea câștig, și puiul favorit al poezilor, cari la făurirea versurilor sale nu puteau să renunțe la zeități. Fiind că locul religiei îl ocupase filosofia, de aceea satira curînd stîrpi religiozitatea așa, cât satirisarea religiunii după părerea romană se făcu o cerință a fie cărei cuvîntări, chiar și a formelor neînsemnate a conversării de toate zilele, pe cum se recerea sarca la mîncare și aroma la vin. Tinerul Messala, care-și primise educația în Roma și numai de unăzi se întorse de acolo, își însușise acolo îndatinarea acesta. Trăsărirea abia observabilă a genei de din jos, umflarea mai bătătoare la ochi a nărilor și un mod de vorbire încetinel și ostenit erau mijlocele cele mai bune spre a afecta o nepăsare generală, mai ales că prin acesta se câștiga prilejul de a deștepta în anumite pause retorice părerea, că grăitorul privește de lucru de mare importanță, ca ascultătorul să se facă capabil de a cuprinde idea

fericită ori de a primi otrava stropită printr'un epigram pișcătoriu. O atare pausă retorică a aplicat Messala în răspunsul său la sfârșitul alusiunii la Egipteni și Idumei. Roșeța de pe fața tinerului Iudeu se întunecă, și el pôte că nu auzi închierea cuvîntării, căci tăcu și privi în adîncimea lacului ca dus pe gânduri.

„În grădina asta ne luaserăm rămas bun. „Pacea Domnului să fie cu tine!” au fost cuvintele tale cele mai de pe urmă. „Zeii să te iea sub scutul său!” am răspuns eu. Mai aduci-ți aminte? Câți ani au trecut de atunci?”

„Cinci,” răspuse Iudeul privind mai de parte în apa lacului.

„Și tu poți să fii recunoscătoriu față cu — pe cine să-l numesc? Zeii? Asta puțin împoartă. . . . Tu te-ai dezvoltat foarte frumos. Elinii ar zice, că ești frumos, — întrun adevăr, un lucru succes, care l-a isprăvit timpul! Dacă Joe se îndestulia cu un Ganimed, ce păharnic ai mai pute să fii tu Cesarului! Spune-mi, Iudo, cum se face, de sosirea procuratorului te interesază așa de tare?”

Iuda își ridică ochii cei mari la vorbitoriu. Privirea lui cea serioasă și îngândurată lovi întrégă pe Roman, când îi răspuse:

„Da, cinci ani. Îmi aduc aminte de acel rămas bun. Tu merseși la Roma. Te vedui încălecând și plânsei; căci te iubiam. Ani au trecut, și tu te-ai întors la mine ca un domn învățat și distins. Nu glumesc, — și totuși ași dori, ca tu să fii acela-și Messala, carele erai, când te duseși.”

Nările satiricului Messala trăsăriră, și el grăi încă și mai trăgănat, când reflectă: „Nu, nu! Nu un Ganimed, — un oracol, Iudo al meu! Câte va lecțiuni la profesorul meu de retorică din vecinătatea forului, — îți voi da o epistolă pe sama lui, de cum va ești destul de înțelept, ca să primesci un sfat, care chiar îmi vine în minte, — o puținică praxă în arta misterior, și Delphi te-ar primi în tocmă ca pe Apollo. La sunetul glasului tău sîrbătoresc Pitia s'ar pogori cu corona sa la tine. Dar ca să grăesc serios, prietine, în ce privință nu sînt eu mai mult acel Messala, carele eram, când mă duseși? Odinioră am ascultat pe logicul cel mai mare din lume. Tema lui a fost arta de a disputa. Îmi aduc aminte de o maximă a lui: „Pricepe pe contrariul tău, mai înainte de ce-î răspunzi.” Fă dar, să te pricep.”

Tinerul roși sub privirea cinică, ce o vedu îndreptată asupra sa. Cu toate acestea răspuse firm și hotărît: „Pe cum ved, tu te-ai folosit bine de prilejuri. De la învățătoriu tău ți-ai însușit multe cunoscințe și multă istețime de a grăi. Tu grăesci cu ușurința unui dascăl și măestru. Dar vorbirea ta are un ac. Messala al meu, când se duse, nu ascundea nici o dată otravă în vorbele sale. Pentru totă lumea n'ar fi supărat sentimentele unui prietin.”

Romanul surise, ca și cum i-s'ar fi zis un compliment, și-și aruncă capul și mai înapoi.

„O, sîrbătorescul meu Iuda! Nu sîntem în Dodona ori în Pytho. Lasă oraculele la o parte și grăesci limpede. Cu ce te-am supărat?”

Cel alalt răsuffă adînc și jucându-se cu capul sfării din jurul trupului său zise: „În acești cinci ani am învățat și eu ore ce. Hillel pôte că nu se pôte măsura cu logicul, pe care l-ai ascultat tu, și nu suferă îndoală,

că Simeon și Șammai nu ajung pe profesorul tui din vecinătatea forului. Dar instrucția lor nu alunecă pe cărări oprite, și cei ce șed la picioarele lor, aceia se scoldă îmbogății numai cu cunoștința lui Dumnezeu, a legilor și a lui Israel; și efectul acestei cunoștințe e iubire și reverință față cu toate cele ce stau în legătură cu ea. Cercetarea școlii înalte și studiul celor ce am audiat, m'au învățat, că Iudea nu e, ceea ce fusese odinioară. Cunoșc deosebirea, ce există între o împărăție neatrănătoare și între mica provincie Iudea. Așa fi mai de jos, mai ordinar de cât un Samaritan, dacă n'ăși simți umilirea patriei mele. Ismail nu e arhierul legitim și nu poate să fie, până când mai trăește încă nobilul Anna. Și el totuși e un Levit, unul din vița aceea evlavioasă, carea în decurs de mil de ani a servit de de bună voie Domnului, Dumnezeului credinței și adorării noastre. Legea lui —

Messala îl întrerupse cu un ris de batjocură.

„O, acum te pricep! Ismail, zici tu, e un usurpator; și totuși e mai vrednic de credință un Idumeu de cât Ismail, el e fals ca o năpărcă. Pe fiul beat al Semelei! ce însemnă a fi Iudeu! Toți omenii și tot lucrul, până și cerul și pământul, se schimbă, dar Iudeul nici o dată! Pentru el nu există nici progres nici regres; el e și rămâne, ceea ce a fost dintru început strămoșul lui. În acest năsip îți fac un cerc, — etă-l! Acum spune-mi, dacă viața Iudeului se deosebește de acest cerc? Jur împrejur aci Avraam, colo Isaac și Iacob; și în mijloc Dumnezeu. Și cerul, — pe Tunătorii! cerul e prea mare. Îl fac încă o dată!“ — Se opri, puse degetul cel gros pe pământ și întindând cele alalte degete făcu în jurul lui un cerc. . . „Veți! Punctul, care l-a făcut degetul cel gros, e templul, ér liniile, pe cari le-au făcut cele alalte degete, sînt Iudea. Mai există a fară de acest spaț mic pentru voi vre un lucru de valoare? Arțile! Irod a fost arhitect, și de aceea l-ați blăstemat. Pictura, sculptura! A privi operele lor e păcat. Poesia — voi o legați cu obei de altariu. Cine dintre voi deprinde ore elocința a fară de sinagogă? În răsboiul perdeți în ziua a șaptea tot, ce ați dobîndit în șese zile. Ast fel e viața voastră și scopul vostru. Cine m'ar pute decî împedeca, dacă-mi vine, să rid de voi? Ce e dumnezeul vostru, care se îndestulește cu adorarea unui ast fel de popor, ce e el în asemănare cu Joe al Romanilor, care ne împrumută vulturii săi, ca să cuprindem lumea cu armele noastre? Hillel, Simeon, Șammai, Abtalion, ce sînt ei în asemănare cu măiestrii aceia, cari învață, că e vrednic de a fi învățat tot, ce poate să se învețe?“

Iudeul se sculă. Fața îi era aprinsă de roșetă.

(Va urma.)

Editor și redactor răspundător:
Dr. Victor Szmigelski.

269 număr.
1896 v.

(32) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1895. évi 9636/p. számú végzése

következtében Olteán Vazul ügyvéd által képviselt Pátia takarékpénztár javára Mendel Adolf és társai ellen 226 frt. — kr. s jár. erejéig fogatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 406 frt — kr-ra becsült Mendel Adolfnál: 1 tehén borjuval, Ermán Jánosnál: 2 tehén és 40 zsák csős törökbúza, Kápolneán Juonnál: 2 ökör és 80 zsák csős törökbúzából álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. járásbíróság 2418/1896. számú végzése folytán 226 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1895. évi július hó 2 napjától járó 6 % kamatai és eddig összesen 34 frt 40 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Hosszuaszón alperesek lakásán leendő eszközzésére 1896. évi Szeptember hó 21-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Hosszuaszón 1896. évi Szeptember hó 6. napján.

Dózsa Sámuel
kir. bírósági végrehajtó.

272 szám.
1896. v.

(33) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó, az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1895. évi 1095/p. számú végzése következtében Olteán Vazul ügyvéd által képviselt Moldován M. János javára Orbok Antal ellen 180 frt — kr s jár. erejéig fogatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 339 frt — kr-ra becsült két igás szekér, szóba-bútor, 160 véka törökbúza, 2 tehén és két borjuból álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. járásbíróság 2416/1896 számú végzése folytán 180 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1894 évi Március hó 26 napjától járó 6 % kamatai és eddig összesen 27 frt 80 krban bíróság már meg-

állapított költségek erejéig Hosszuaszón alperes lakásán leendő eszközzésére 1896. évi Szeptember hó 21-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Hosszuaszón 1896. évi Szeptember hó 6-ik napján.

Dózsa Sámuel
kir. bírósági végrehajtó.

273 szám.
1896 v.

(34) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 10940 és 10967/p. számú végzése következtében Olteán Vazul ügyvéd által képviselt Pátia takarékpénztár javára Orbok Antal és társai ellen 217 frt — kr s jár. erejéig fogatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 495 frt — kr-ra becsült Orbok Antal és Káimánál 160 véka törökbúza, 2 tehén, 2 borju, Mihál Gieb Kleinnál: 80 zsák csős tengeri, egy léczes kas és 2 tehénből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. járásbíróság 2458/1896. számú végzése folytán 217 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1895. évi Május hó 21 napjától járó 6 % kamatai és eddig összesen 49 frt 55 krban bíróság már megállapított költség erejéig Hosszuaszón alperesek lakásán leendő eszközzésére 1896. évi Szeptember hó 21-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Hosszuaszón 1896. évi Szeptember hó 6-ik napján.

Dózsa Sámuel
kir. bírósági végrehajtó.

Magazin de lemne de lucru și de foc.

Subscrisul am onóre a aduce la cunoștința On. Public din loc și jur, că érá mi-am restabilit magazinul meu de lemne bine asortat la casa-mi proprie, și servesc pe lângă prețurile cele mai moderate materialul cel mai bun.

Templărie.

Primesc tot felul de lucrări de mésar pentru edificii, pe cum și strane de biserică și mobilierarii de școli, despre cari la cerere servesc cu preliminar.

Entreprise de pompe funebre.

La casuri de mórte recomand aședămintul meu de înmormintare bogat asortat, în care toate obiectele, atât cele mai de rînd, cât și cele mai fine se pot căpăta cu prețurile cele mai ieftine. — Sicriuri de metal, ce se închid hermetice, din primele fabrici. — Sicriuri de brad și stejar din lucrătorea-mi proprie.

Pe lângă referențe bune se acórdă plătirii în rate.

Rugând On. Public pentru spriginul binevoitor semnez

Blaș (Balázsfalva) 1896.

cu distincă stimă

Ștefan Oltean

templar.

(29) 3—10